

EXPUNERE DE MOTIVE

Prin Legea nr.161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției, a fost creat cadrul general pentru prevenirea și combaterea corupției, prin instituirea unor măsuri speciale, de drept substanțial și procedural în privința conflictului de interese și incompatibilităților,

În urma aplicării prevederilor Legii nr.161/2003, cu modificările și completările ulterioare, s-a constatat necesitatea efectuării unor modificări menite să dea o mai mare eficiență normelor legale în domeniu.

Prezentul proiect de lege a fost elaborat în conformitate cu dreptul fundamental în buna administrare (art. 41 din Carta Uniunii Europene a Drepturilor Fundamentale), respectului față de lege datorat de toți cetățenii (art. 16 alin.(1) din Constituție, republicată), integritatea exercitării prerogativelor puterii publice, ținând seama de recomandările GRECO cuprinse în Raportul de evaluare a României, din luna martie 2002 și în vederea respectării angajamentelor asumate și a urgentării procesului de aderare a României la Uniunea Europeană și închiderii capitolului de negociere „Justiție și Afaceri Interne”.

În ceea ce privește modificările și completările aduse în materia conflictului de interese, acestea au fost elaborate având în vedere, în principal, următoarele aspecte:

- după sfera sa de aplicare, diferențierea conflictului de interese, nu este viabilă;
- conceptual, conflictul de interese are aceleași caracteristici definitorii, indiferent dacă se manifestă în administrația publică locală sau centrală, la palierul politic sau administrativ al exercitării autorității de stat sau al gestiunii resurselor publice;
- diferențele între modalitățile de manifestare a conflictului de interese rezidă numai în gradul de pericol social, în funcție de gradul de iradiere conferit de poziția publică a subiectului activ, pe scara ierarhică din administrație. Astfel, este evident mai gravă situația activării unui conflict de interese la nivelul unui ministru, decât poate fi la nivelul unui primar de comună, respectiv la nivelul unui parlamentar, decât față de un consilier local sătesc sau un funcționar public.

Ca urmare, reglementările actuale au fost modificate în sensul respectării acestor elemente, prin extinderea ariei de reglementare a conflictului de interese prevăzut pentru funcționarii publici și la aleșii sau numiții politic, precum și la magistrați.

În ceea ce privește reglementarea conflictului de interese aceasta a urmărit satisfacerea următoarelor cerințe:

- a) conturarea exactă a "subiectului activ", în sensul că trebuie să se aplice oricărei persoane care se află într-o poziție publică de decizie, chiar și temporar; este de esența calificării subiectului faptului că, într-un fel sau altul, exercită autoritatea de stat în procesul

de decizie;

b) "interesul public" trebuie să fie definit în legătura cu eficiența cheltuirii banului public, respectiv cu imparțialitatea și obiectivitatea procesului decizional și cu respectarea drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor în raport de exercitarea prerogativelor statului;

c) "interesul privat" trebuie să fie definit în legătură cu posibilitatea obținerii unor foloase (necuvenite) pentru sine sau pentru altul, incluzând aici soțul/soția, rudele și afiii până la gradul al IV-lea, inclusiv;

d) opoziția dintre interesul public și interesul privat, pentru persoanele determinate în condițiile de la punctul a), constituie situațiile de conflict de interese care trebuie să cadă sub incidența prevederilor prezentei reglementări, acestea fiind elementele de bază ale conflictului de interese;

e) crearea unui mecanism de publicitate a cazurilor și de aplicare a sancțiunilor eficiente, care să răspundă necesităților actuale ale sistemului public și să aibă consistența instituțională specifică culturii organizaționale publice românești și care să beneficieze de independență, stabilitate și autoritate.

În ceea ce privește incompatibilitățile, acestea reprezintă situații evidente, grave, de conflict de interese, sau potențial generatoare de conflict de interese.

Incompatibilitățile sunt reglementate pentru a proteja autoritățile și instituțiile publice, sau care gestionează fonduri ori servicii publice, de suspiciunea de neintegritate, și pentru conservarea credibilității agenților statului, apărați de riscul exercitării prerogativelor decizionale în condiții de neimparțialitate, neobiectivitate sau de încălcare a principiilor tratamentului egal și nediscriminatoriu.

Rațiunile privind nediferențierea incompatibilităților printr-o lege cadru, în funcție de nivelurile administrației și/sau ale nivelurilor decizionale de la conflictul de interese se regăsesc, în mod corespunzător și în materia incompatibilităților.

Prin urmare, reglementarea actuală a fost modificată în sensul respectării acestor elemente, prin extinderea ariei de reglementare a regimului incompatibilităților prevăzut pentru funcționarii publici și la aleșii sau numiții politic precum și la magistrați.

Proiectul de lege se referă și la crearea infrastructurii instituționale și procedurale și stabilirea de sancțiuni.

Astfel, modul de reglementare a procedurilor de constatare și sancționare a conflictelor de interese și incompatibilităților a reprezentat o soluție pentru anul 2003, dar acesta este mult prea greoi pentru a face față adaptării subiecților care nu respectă aceste norme, prin eludarea literei și spiritului ei. Aceste aspecte semnalate atât în rapoartele publice cât și în cele ale organizațiilor instituționale, fac ca legea să devină ineficientă.

Reglementarea conflictului de interese poate servi, dintr-o perspectiva de politici publice, două obiective distincte: o politică pro-transparentă și o politică anti-corupție. Cele două obiective se suprapun și se susțin reciproc într-o abordare sistemică și instituțională.

Prin urmare, s-a propus crearea unui organism cu atribuții jurisdicționale format din magistrați – judecători aleși pentru un singur mandat de 6 ani, structurat pe 2 secții, care va avea la dispoziție un aparat propriu, va fi mult mai eficient decât multitudinea de organisme și autorități competente, așa cum este reglementat în prezent. În acest mod credibilitatea publică, transparența, obiectivitatea și eficiența unui astfel de organism sunt mult mai efectiv asigurate.

Față de cele prezentate a fost elaborat proiectul de Lege alăturat, pe care îl supunem Parlamentului spre adoptare, cu procedura de urgență prevăzută de art.76 alin.(3) din Constituția României, republicată.

